

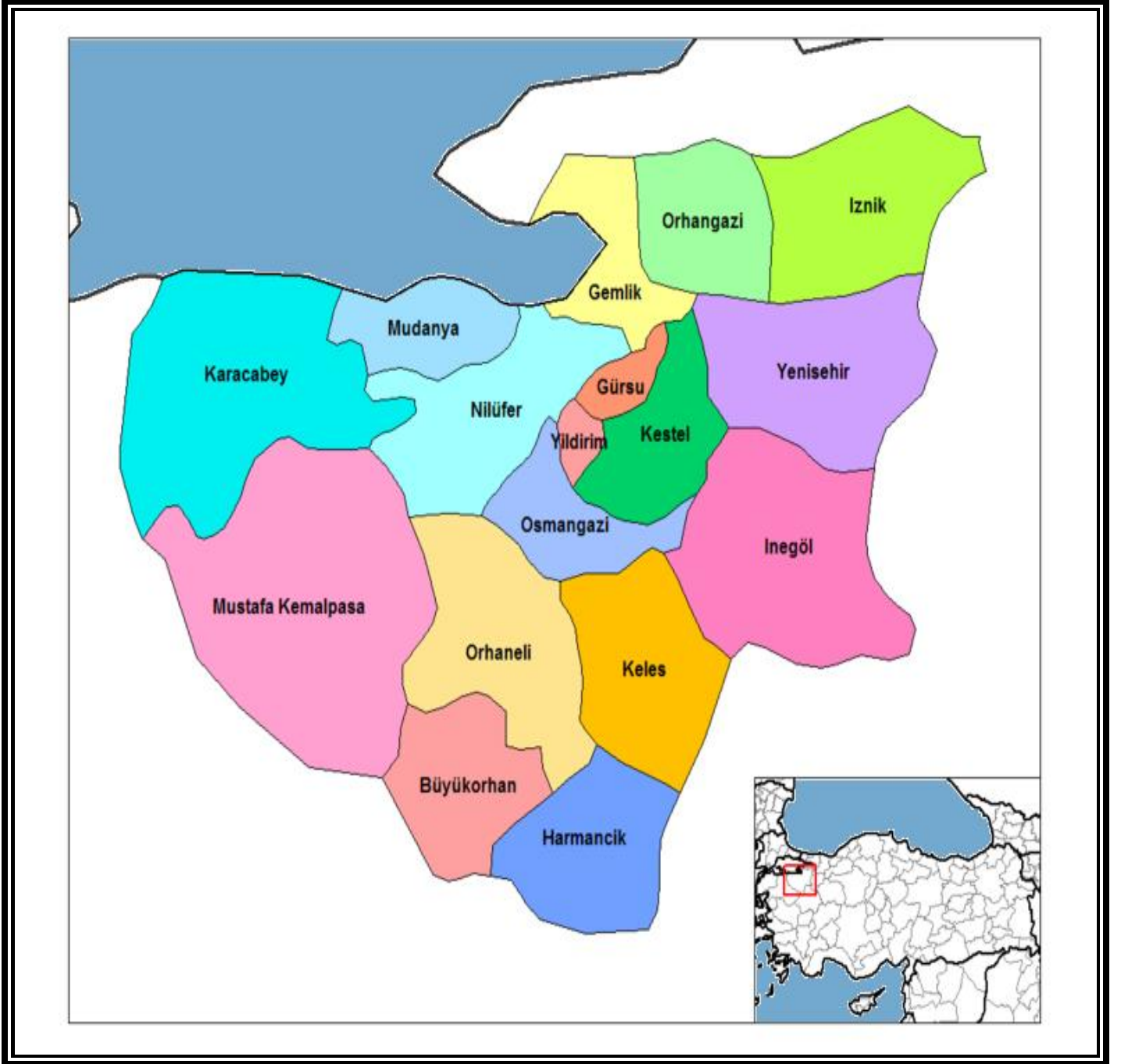

BURSA İL RAPORU

İÇİNDEKİLER:

1. Bursa İl Haritası
2. Bursa İlinin Ülke ve Bölge İçindeki Yeri
3. Bursa İlinin Fiziki Özellikleri
4. Bursa'nın Tarihi
5. Bursa'nın Nüfusu
6. Ekonomik Yapı
7. Bursa'nın İlçeleri
8. İmar Planları
9. Deprem Planlaması
10. Kaçak Yapılaşma
11. Kentsel Dönüşüm
12. Ulaşım
13. Çevre
14. Hatalı Projeler

BURSA İL HARİTASI

BURSA İLİNİN ÜLKE VE BÖLGE İÇİNDEKİ YERİ:

Bursa; kuzeyinde Yalova ve Kocaeli, doğusunda Sakarya ve Bilecik, güneyinde Kütahya ve batısında Balıkesir'in yer aldığı, konumu itibarıyla Marmara Bölgesi'nin en büyük kentidir.

Ortalama yüksekliği **155** metre, yüzölçümü **10.819 km²**'dir. Kent, Uludağ yamaçları ile Bursa Ovası arasında kurulmuş ve lineer bir gelişim göstermiştir. Çok eski yıllardan bu yana büyük uygarlıkların egemenliğine sahne olan Bursa; Hitit, Lidya, Frigya, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı kültürlerinin izlerini taşımaktadır.

Bursa, özellikle Osmanlı Devletine başkentlik yapması sebebiyle kentleşme açısından büyük gelişimler göstermiştir. Ortadoğu ülkelerinden Anadolu'yu aşarak gelen yollar, bu merkeze doğru yönelmiştir. Bunun sonucunda kent 15.yy'da dünyanın başlıca ticaret, sanayi ve kültür şehirlerinden biri haline gelmiştir. Bazı kaynaklara göre nüfusun o dönemde 100.000'i geçtiği belirtilmektedir. 1940'lardan sonra Ovaya doğru genişleme göstermiştir.

Bursa 17 ilçeye sahip bir ildir. Bursa'ya ait ilçeler sırasıyla; Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım, Büyükorhan, Gemlik, Gürsu, Harmancık, Inegöl, İznik, Karacabey, Keles, Kestel, Mudanya, M. Kemalpaşa Orhaneli, Orhangazi, Yenişehir'dir. Bu ilçelerden Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım Büyükşehir Belediyesi'ni oluştururken 5216 sayılı "Büyükşehir Yasası" kapsamında Gemlik, Gürsu, Kestel, Mudanya ilçeleri de Büyükşehir Belediyesi sınırlarına dahil olmuştur.

Birinci derece deprem bölgesinde olan kentimiz 1855 ve 1905 depremlerinde büyük hasar almıştır

BURSA İLİNİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ:

Bursa ;dağları, ovaları, gölleri, akarsuları, denizi, bitki örtüsü ve tarihi dokusuyla önemli bir konuma sahiptir.

Uluabat Gölü (1.134 km²)

İznik Gölü (298 km²)

Nilüfer Çayı; Susurluk Çayının bir koludur. Uludağ'ın güney yamaçlarından doğan ve gene Uludağ'dan kaynaklanan birçok küçük dere ile beslenen Nilüfer Çayı Bursa Ovası'nı sulamaktadır.

Uludağ; Kuzeybatı Anadolu'nun 2543 m ile en yüksek kütlesidir.

Bursa Ovası; Bursa yerleşmesinin kuzeyindeki 208 km²'lik bir alanı kapsamaktadır. Bursa İl topraklarının %17'sini ovalardan oluşur. Tarım arazileri, bağ - bahçe tarımının yapıldığı alanlardır, sulu tarım da yaygın olarak yapılmaktadır.

BURSA'NIN TARİHİ:

Türkler bölgeye ilk kez 1071 yılından sonra gelmişlerdir. İznik 1081 – 1097 yıllarında Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkentliğini yapmıştır. Bursa 1307 yılında Osman Bey tarafından kuşatılmış ve 6 nisan 1326'da Orhan Bey tarafından kent teslim alınmıştır. Osmanlılar Bursa'yı aldıklarında kent sadece hisar içinden ibaretti. Fetihler ve uzun süren kuşatmalar esnasında Bursa çevresinde

mahalleler kurulmuş, Orhan Gazi kendi adına bir külliye yaptırmıştır. Bursa'da yapılan anıtlar içinde en çok cami ve mescitler dikkat çeker. Bursa 1453'te İstanbul'un fethine değin Osmanlı'nın kuruluş dönemindeki başkent konumunu korumuş ve sürekli gelişmiştir.

BURSA'NIN NÜFUSU:

Bursa İlinin 2009 yılı nüfusu 2.550.645 kişi ile ülke nüfusunun % 3.13'ünü oluşturmaktadır. Bursa, nüfusu ile Türkiye genelinde 5. sırada, İl merkezi nüfus büyüklüğüne (2.249.974) göre 4. sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde kentsel - kırsal nüfus dengesi

% 64.9 oranındayken Bursa'da nüfusun % 76.7'si kentlerde yaşamaktadır. Bursa'nın nüfusunda ki en büyük neden göçtür. Bursa en fazla göçü yurtdışından Bulgaristan'dan, yurt içinden de Erzurum'dan almaktadır.

EKONOMİK YAPI:

Bursa İli, Türkiye ortalamasının üzerinde bir nüfus artışı ile en hızlı gelişen kentlerden biridir. Bu hızlı nüfus artışının en önemli etkeni devamlı olarak göç almasıdır. İl'in göç almasındaki en önemli neden ise, Bursa'nın ekonomik açıdan, ticaret ve sanayi açısından ülkedeki pek çok ile göre gelişmiş olmasıdır.

Türkiye'nin **tekstil merkezi** olma özelliğine sahiptir. Hatta kentteki iş istihdamının büyük bir bölümü bu sektörde yoğunlaşmaktadır. Bursa'da tekstil sektöründe faaliyet gösteren 8000 civarında irili ufaklı işletmede yaklaşık 60.000 kişi çalışmaktadır. Türkiye'de kurulu 11 Sentetik İplik Fabrikasının 8'i Bursa'da bulunmaktadır. Yine sentetik iplik üretimi olarak bakıldığında Bursa, ülkenin toplam kapasitesinin %75'ine sahiptir.

Zeytincilik bugün de önemini koruyan bir ekonomik değerdir. Ancak daha küçük hacimde üretimine devam ediliyor olsa da, Bursa'da yetişen şeftali ve kestane bütün ülkenin tanıdığı lezzetler arasındadır. Bursa'da üretilen kestane sekere ise kentin mutfak kültüründe önemli bir yere sahiptir. Ancak gün geçtikçe sanayi kenti kimliğini kazanmaya devam eden Bursa'da tarım, ekonomik önemini yitirmektedir.

Bursa'da tekstil kadar öneme sahip olan bir başka sanayi dalıysa **otomotivdir**. Kent merkezinde yer alan 3 ana otomotiv firması Tofaş-Fiat ve Oyak Renault ve Karsan aynı zamanda 300'den fazla otomotiv yan sanayinin de gelişmesinin en büyük nedenidir. Dolayısıyla bu sektör Bursa ekonomisinin can damarlarından biridir. Bursa'nın doğal şartlar itibariyle uygun bir fiziki konumda bulunması, tarım ürünlerinin, kalite, miktar ve çeşit yönünden zenginlik göstermesine imkan sağlamaktadır.

Bursa'da **gıda endüstrisine** ilişkin olarak hemen her dalda faaliyet gösteren firmalar mevcuttur. Bu sektörde et ve sütü mamuller üretimi, sebze ve meyve işleme endüstrisi, bitkisel ve hayvansal yağlar, un ve unlu mamuller, şekerli mamuller, alkolsüz, gazlandırılmış meyve suları üretimi ile soğuk depoculuk, en önemli kısmı teşkil etmektedir.

Bursa, coğrafi konumu ve sahip olduğu turistik değerleri itibariyle, **turizm** açısından da Türkiye genelinde müstesna bir yere sahiptir.

Tarihi zenginlikleri yanında; dağ, deniz, kaplıca ve kış sporları turizmi açısından da, her mevsimde turistlerin ilgi odağı olmaktadır. Bursa'ya turistik amaçla gelen kişiler, farklı istek ve gereksinimlerine

cevap verebilecek her türlü özelliği bulabilmektedir.

Kıyı şeridindeki yerleşim yerleri, denizden yararlanmak isteyen çok sayıda ki turiste, tatil olanakları sunmaktadır. Kaplıcalar, şifalı suları ile her mevsim turistlerin ilgisini çekmektedir, Bursa'nın güneydoğusunda yer alan ve bölgenin en önemli yükseltisini oluşturan Uludağ ise, yaz ve kış aylarında, turizm olanakları sağlamaktadır. Bursa'da, dağ ile deniz arası karayolu ile 60 dakika sürmektedir. Bursa'ya gelen yerli ve yabancı turist sayısında her yıl önemli artışlar olmaktadır.

Bursa ilinin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya katkısı son yıllar itibariyle ise %8'ler civarında gerçekleştiği ve Türkiye sıralamasında ilk beşte yer aldığı tahmin edilmektedir.

Bursa, ülke ekonomisine sağladığı katma değer açısından İstanbul, Kocaeli ve İzmir'den sonra 4'üncü sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında ise Bursa, İstanbul, Ankara, İzmir ve Kocaeli'den sonra 5. sıradadır. Türkiye de, İlçelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na göre, Bursa Merkez; birinci derecede gelişmiş ilçeler grubunda ilk sıradadır. Buna göre TÜİK tarafından tüm Türkiye için yaklaşık 300 milyar dolar olarak açıklanan GSMH'nin 12 milyar dolar kısmını Bursa karşılamıştır.

BURSA'NIN İLÇELERİ:

OSMANGAZİ

Konum: Uludağ'ın eteklerinde, doğuda Gökdere Vadisi'yle başlar; batıda Nilüfer Deresi ve Yeni Mudanya Yolu, kuzeyde Samanlı Dağları, Nilüfer Çayı ve Bursa Ovası'nı içine alan topraklara sınır oluşturan bölgeyi kapsar. 116.520 kilometrekarelik bir alana yayılmıştır.

Nüfus: Türkiye'nin 8. büyük ilçesi olan Osmangazi, 765728 nüfusu ile Türkiye'deki 57 ilden daha büyüktür. İlçenin nüfusu 2000 genel nüfus sayımına göre 642 337'dir. Bunun 579 127'si ilçe merkezinde, 63 210'i ise kasaba ve köylerde yaşamaktadır.

Tarım: İlçede en çok yetiştirilen ürün, tahıldır. Ekili alanların büyük bir bölümünü tahıl tarlaları kaplar. Buğday, arpa, yulaftan başka, baklagillerden fasulye, bakla ekilir. Domates, biber, patlıcan, gibi sebzelerin yanında şekerpancarı, pamuk, susam, ayçiçeği, tütün gibi endüstri bitkileri; çilek, kavun, karpuz, üzüm, şeftali, dut, kestane, ceviz, elma, erik, kiraz, armut gibi meyveler yetiştirilmektedir. Ancak son yıllarda Bursa ovasındaki bir çok verimli arazi yoğun konut yapımından dolayı betonlaşmaya teslim olmuştur.

Sanayi: İlçede dokuma sanayi, otomobil yan sanayi, havlu sanayi, trikotaj sanayi, kundura sanayi, tarım araçları sanayi, mobilya sanayi, deri, plastik sanayi, bakır işlemeciliği, makine ve madeni eşya yapıcılığı, elektrik motoru sanayi, döküm sanayi, marangoz makineleri sanayi, kaynak makineleri sanayi, soba sanayi, bıçakçılık sanayi çok gelişmiştir. Bunların dışında yağ ve un fabrikaları, tuğla fabrikaları üretim yapmaktadır.

Hayvancılık: İlçede küçükbaş hayvancılık, özellikle Uludağ eteklerinde büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılır. Tavukçuluk, arıcılık gelişmiştir. İlçe, ipekböcekçiliğinin merkezi sayılır. Eğitim,

Kültür: Osmangazi İlçesi Bursa'nın ekonomik ve kültürel açıdan en gelişmiş ilçesidir. Eğitim yönünden Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Okur yazar oranı. % 99'dur. Kültürel etkinliklerin sürdürüldüğü tiyatro binası, sanat galerileri, sinemalar bu ilçe içinde yer alırlar.

NİLÜFER

Konum: İlçe, doğusunda Osmangazi, güneyinde Orhaneli, batısında Mustafakemalpaşa, Uluabat Gölü ve Karacabey, kuzeyinde Mudanya ile çevrilidir. Denizden yüksekliği 100-150metredir.

Nüfus: İlçenin nüfusu 2009 genel nüfus sayımına göre 282981 dir. Bunun 269371'i ilçe merkezinde yaşamaktadır.

Tarım: Hızlı kentsel geliştirme göstermesi ve büyük bir sanayi bölgesi olmasına rağmen ilçede tarım üretim devam etmektedir. Ekili alanların bir bölümünde buğday, arpa, yulaf, fasulye, bakla yetiştirilir. Bunların dışında biber, patlıcan, domates, soğan gibi sebzeler yetiştirilir. Endüstri bitkilerinden şeker pancarı, susam, ayçiçeği yetiştirilir. Meyve üretimi de yaygındır. En çok şeftali, dut, ceviz, elma, erik, üzüm, kiraz, armut gibi meyveler yetiştirilir.

Hayvancılık: İlçede küçükbaş hayvan üretimi gelişmiştir. Arcılık, tavukçuluk, ipekböcekçiliği önemli gelir kaynakları arasındadır. Büyükbaş hayvan üretimi de son yıllarda artmıştır. **Eğitim ve Kültür:** İlçenin 7'si özel olmak üzere toplam 10 anaokulu, 10'u özel olmak üzere toplam 34 ilköğretim okulu, 10'u özel olmak üzere toplam 21 lise ve engelli çocuklara eğitim vermek üzere kurulan 6 özel eğitim kurumu var. Köy ve beldelerdeki 20 ilköğretim okulu ile birlikte toplam 91 eğitim kurumunun bulunduğu Nilüfer'de, ilköğretim okulu ve lise öğrencilerinin sayısı yaklaşık 40 bini buluyor. Uludağ Üniversitesi ve Kampüsü Nilüfer ilçesi sınırları içindedir. Burada pek çok fakülte ve yüksekokul çalışmalarını sürdürmektedir. Resim, heykel, tiyatro, fotoğraf, takı tasarımı, ahşap boyama, mum ve sabun yapımı, ebru, mozaik gibi alanlarda halka eğitimin verildiği Nilüfer Belediyesi Konak Kültürevi'nde ayrıca çeşitli konser, sergi, tiyatro, sinema, söyleşi, dinleti gibi etkinliklerde organize ediliyor. İlçe bünyesinde Türk Halk Müziği Korosu, Türk Sanat Müziği Korosu, Çoksesli Koro, Oda Orkestrası ve Çocuk Korosu, Halk Dansları Topluluğu ve bir Bale Topluluğu çalışmalarını sürdürmekte.

Sağlık: İlçede; Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nin yanı sıra, 2 özel hastane, 2 tıp merkezi ve özel sağlık poliklinikleri ile Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak birinci basamak sağlık hizmetleri sunan 4 adet sağlık ocağı bulunuyor. Bunların yanı sıra Nilüfer Belediyesi tarafından da Uludağ Üniversitesi işbirliğiyle, halk sağlığına yönelik çok yönlü çalışmalar yürütülüyor.

YILDIRIM

Konum: Uludağ'ın eteklerine kurulmuş Yıldırım ilçesinin doğusunda Kestel ve Gürsu, kuzeyinde Osmangazi ilçesine bağlı Demirtaş Bucağı, batısında Osmangazi ilçesi vardır. Yüzölçümü 399 kilometrekaredir. Denizden yüksekliği 150-155 metredir. İlçenin güneyinde Uludağ yükselir, kuzeyi düzdür. İlçenin ortasından Bursa-Ankara otoyolu geçer.

Nüfus: İlçede 66 mahalle ve 1 köy (Cumalıkızık) bulunmaktadır. İlçe, idari olarak 1987'de kurulmuştur. Nüfus ve alan bakımından Türkiye'nin pek çok ilinden büyüktür. 2009 sayımına göre nüfusu 603.100'dür. Bursa nüfusunun %30'u Yıldırım ilçesinde yaşar. İlçe dışardan yoğun göç almaktadır. İlçede nüfus olarak çoğunluk Erzurum, Artvin, Ardahan-Posoflular yoğun olarak yaşamaktadırlar.

Ekonomi: Buğday, arpa, yulaf ilçede en çok üretilen ürünlerdir. Fasulye ve bakla ile domates, biber gibi sebzeler; şekerpancerı, susam, ayçiçeği gibi endüstriyel bitkiler; dut, ceviz, şeftali, kiraz, ayva, kestane gibi meyveler de yetiştirilmektedir.

İlçede sanayi gelişmiştir ancak büyük sanayi kuruluşları yoktur. Duaçınarı Mahallesi'nde dokuma sanayi gelişmiştir. Havlu, kumaş, astar, perde üretimi yaygındır. Ayrıca karasör yapımı, otomobil parçaları ve makine parçaları üretimi yapılır. Mobilya sanayi de ileridir.

İlçede küçükbaş hayvancılık, özellikle Uludağ eteklerinde büyükbaş hayvancılık yapılır. Tavukçuluk, avcılık gelişmiştir.

Eğitim ve Sağlık: İlçede Eğitim mahallesinde Uludağ Üniversitesi'ne bağlı eğitim fakültesi; bir polis okulu, öğrenci yurtları ve pek çok okul bulunur. Numune Hastanesi, pek çok sağlık ocağı, özel sağlık kuruluşu ve 2 huzurevi Yıldırım ilçesinde yer alır.

GEMLİK

Konum: Gemlik Bursa'nın 32 km kuzeybatısında, Marmara denizinin en sakin ve adını verdiği körfezi kıyısında kurulmuştur. 29.13 derece Doğu meridyeni ile 40.12 derece Kuzey enlemi üzerinde bulunmaktadır. İlçe yüzölçümü 413 km²'dir. Gemlik körfezini çevreleyen dağların körfeze dönük yamaçları ilçenin arazisini oluşturmaktadır.

Nüfus: İlçenin nüfusu 2009 nüfus sayımına göre 99.234'dür. Bunun 90.834'ü ilçe merkezinde, 8.400'ü ise kasaba ve köylerde yaşamaktadır. İlçe bağlısı olarak merkez hariç olmak üzere ilçe merkezine bağlı; 17 köy ve 23 mahalleden oluşmaktadır.

Ekonomi: İlçe merkezinde oturan nüfusun % 80'i ticaretle uğraşır. Tuzlu zeytin, yağ, sabun ticareti başta gelmektedir.

Gemlik'te tarım, oldukça gelişmiştir. En çok [zeytin](#) üretimi yapılır. Türkiye'nin en lezzetli sofralık zeytinlerinin yetiştiği yerlerdendir. Üstün kaliteli elma, armut ve şeftali üretimi de yapılmaktadır. Gemlik'te konserveciliğin gelişmesine paralel olarak sebzeçilik gelişmiştir. Yetiştirilen sebzelerin başında fasulye, enginar, salatalık, domates, bezelye, patlıcan, biber gelir.

Hayvancılık ise ilçeye yakın köylerde az, dağ köylerinde ise daha çoktur. İlçede tavukçuluk da yaygınlaşmaktadır. Balıkçılık da önemli bir gelir kaynağı olup, körfez sularında her türlü balık bulunur.

Gemlik'te sanayinde, zeytin imalatı büyük yer tutar. [1937](#) yılında kurulan Sümerbank Suni İpek Fabrikası ilçenin gelişiminde önemli rol oynamıştır. Sahil şeridinde yer alan Tügsaş (Gübre ve kimyasal ürünlerin üretimi), Borusan (Boru üretimi), Çimtaş (saç ve demir üretimi), Borçelik (çelik üretimi), MKS (Kimya Sanayii) gibi çeşitli fabrikalar Gemlik'teki sanayiinin temelini oluşturur. Gemlik civarında çıkartılan damarlı mermer, diabas ve [alçı taşı](#) ihracı Gemlik ekonomisi için önemlidir. Özellikle Diabas'ın dünyada çıkartıldığı 2 merkezden biridir. Fakat Suni İpek Fabrikası kapatılmış. Bulduğu yere Asım Kocabıyık Meslek Yüksekokulu ve Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi açılmıştır.

Türkiye'nin 20 Serbest Bölgesinden birisi olan BURSA SERBEST BÖLGESİ de GEMLİK ilçesi sınırlarında bulunmaktadır. Bursa Serbest Bölgesi, tüm Serbest Bölgeler içerisinde 2007 yılı itibarıyla ticaret hacminde USD 1.619.125.000.- lik hacimle altıncı sırada yer almaktadır. İstihdam olarak bakıldığında ise 7.437 kişilik bir istihdam hacmi ile ikinciliği elinde bulundurmaktadır. Bursa Serbest Bölgesinin Gemlik ekonomisi ve istihdamına katkısı beklenildiği kadar olmasa da oldukça olumludur.

Gemlik, turizm bakımından I. derecede turistik hüviyete sahip bir ilçedir. Kurşunlu, Küçük Kumla, Büyük Kumla, Karacaali köylerindeki dinlenme evlerinde, turistik otel, motel, kamp ve pansiyonlarda turistler konaklamaktadır. Umurbey kasabasındaki Celal Bayar Vakfına ait Kütüphane ve Müze ayrıca Celal Bayar'ın anıt mezarı da hayli ilgi çekmektedir. Kliseden çevrilme Balıkpazarı Camii, Çarşı Ali Paşa Camii Gemlik'teki tarihi yapılardandır.

Gemlik'in ticari ve turistik potansiyelinin çok azının kullanıldığı sanılmaktadır.

GÜRSU

Konum: Gürsu ilçesi, doğusunda ve güneyinde Kestel, batısında Yıldırım ve Osmangazi, kuzeyinde ise Gemlik ilçesi ile çevrilidir. Bursa'nın doğusunda yer alır. Deniz seviyesinden yüksekliği 100 metredir. Yüzölçümü 118 kilometrekaredir.

Nüfus: İlçenin nüfusu 2009 genel nüfus sayımına göre 55 155'dir. Gürsu 8 mahalle ve 6 köyden oluşmuştur.

Ekonomi: Bursa'nın en verimli tarım alanı Gürsu ovasıdır. Gürsu ovasında yetişen Deveci Santa Maria armutlarının kalitesi yurtiçi ve yurtdışında bilinmektedir. Halkın en temel geçim kaynağı sebze ve meyve üretimidir. Bursanın en verimli ovası sanayi atıkları, hava kirliliği ve yerleşim alanlarının ovaya kaymasından yok olma tehlikesi altındadır.

Gürsu belediyesinde 2009 yılını içerisinde gerçekleştiren 8,5 milyonluk bütçenin 5 milyonu yolsuzluk ve ihmâl sonucu gasp edilmiştir. Yaşanan bu yolsuzluk yargıya intikal etmesine rağmen halen sonuç alınamamıştır.

KESTEL

Konum: Kestel, Marmara Bölgesi'nde bulunan ve Bursa iline bağlı olan bir ilçedir. Bursa'nın 12 km doğusunda yer alır. Denizden yüksekliği 124m.

Nüfus: İlçenin nüfusu 2009 genel nüfus sayımına göre 47 709'dur.

Ekonomi: İlçede Bursa Çimento Fabrikası ve çok sayıda tekstil ve otomotiv fabrikası bulunur.

İNEGÖL

Konum: Bursa'nın 45 km güneydoğusunda bulunan bir ilçesidir.

Nüfus: 2008 yılına göre 161541 dir

Ekonomi: Sanayinin ve nüfusun il olduğu düşünülüşünden herkes tarafından il olması istenmektedir. Organize sanayi bölgesinin yerinin yanlış seçilmesinden dolayı yaz kış hava kirliliği yaşanmaktadır. İnegöl'ün içinden beş dere geçmesine rağmen kaynaklar iyi değerlendirilmediğinden ilçe merkezinde konutlarda su içilmemektedir. İnegöl ilçesi, coğrafi konumundan ötürü cumhuriyet döneminde büyük bir gelişme göstermiştir. Çevresindeki ormanlar nedeniyle 1980'lere kadar **orman ürünleri** alanında imalat sanayi gelişmiştir; 1980 sonrasında ise **Organize Sanayi Bölgesi'nin** kurulması ile birlikte orman ürünlerinin yanında tekstil, otomotiv yan sanayi ve diğer sanayi kollarında da gelişmiştir. 1976 yılında kurulan İnegöl Organize Sanayi Bölgesi Türkiye'nin ilk organize sanayi bölgeleri arasında yer alır. Türkiye ihracatının binde yedisini İnegöl firmaları gerçekleştirir.

İnegöl'de ekonomik hayatın temel unsurlarından birisi tarımdır. İlçede polikültür tarım yapılıdır. Tarla ürünleri, sebze ve meyve yetiştirilir. İlçede yetiştirilen sebze ve meyve ürünleri yurtdışına da pazarlanır. Sebzeçilik alanında domates önemli yere sahiptir. Hilmiye Köyü'ndeki **Oylat Kaplıcası**, köyün güneyindeki **Oylat Mağarası**, İnegöl'ü çevreleyen dağlardaki **avcılık** potansiyeli, zengin tarihi eserler, 19.yy'a tarihi evler ilçeyi turizm açısından cazip kılmaktadır.

MUSTAFAKEMALPAŞA

Konumu: Mustafakemalpaşa, Ulubat Gölü kıyısında bulunan, Bursa iline bağlı bir ilçedir.

Doğusunda Orhaneli, güneydoğusunda Büyükorhan, güney ve batısında Balıkesir, kuzeyinde Karacabey ve Ulubat Gölü, kuzeydoğusunda merkez ilçe ile çevrilidir.

Nüfusu: 101800 dır. Merkez 56 bin. Köylerle 110 bin.

Ekonomi: Tarıma ve hayvancılığa dayalı olup. Domates biber, kavun karpuz yetiştirilmektedir. Son dönemde meyvecilik artmıştır. Bununla beraber çiftçinin ürünü para etmediğinden , civarda da sek-süt, sutaş gibi ulusal süt fabrikaları kurulduğundan süt hayvancılığında artış olmuştur. Mısır ve yem bitkileri ekimi de artış göstermiştir. Özellikle ekonomisinin %80 i çiftçiliğe dayanan ilçemizde mazot, gübre, ilaç, işçilik maliyetleri, tarım alet ve edevatlarının fiyatlarının yüksek olması gibi ekonomik sebepler çiftçimizin belini büktüğü gibi son dönemlerde meydana gelen su baskını, dolu afeti ve en son yağışlı hava sebebiyle meydana gelen mildiyö hastalığı domates kavun gibi sebze ve meyve gibi ürünlerde %80 varan zayıata sebebiyet vermiştir.

Bu gıda fabrikalarında çalışan çok sayıda işçi mevcuttur. Bu işçiler tek gıda iş sendi,kasın çatısı altında örgütlenmektedirler. Ayrıca bu fabrikalardan emekli olmuş yüksek sayıda emeklimizde vardır.

Yine ilçemizde ülkemiz açısından uluslar arasında stratejik öneme sahip BOR madeni bulunmaktadır. Devlete ait ETİBOR işletmesinin çıkardığı bor madeni ülkenin en önemli rezervlerinden biridir. İleride dere yatağından çıkaracak madende dünyanın en kaliteli bor rezervidir. Ancak özellikle son dönemde iktidar tarafından bu zengin işletme yasa arkandan dolandırılmak suretiyle bir nevi kapatılıp özelleştirilip birilerine peşkeş çekilmeye çalışılmaktadır. Müesses olan kurum işletme müdürlüğüne ve en sonunda 30 tem. 2010 itibariyle baş mühendisliğe (şeflik düzeyine) düşürülmeye çalışılmaktadır. Burada yaklaşık 550 emekçi çalışmaktadır. Yine ilçemizde çok zengin krom mermere ve kömür rezervleri bulunmaktadır. Özellikle Bük-Köy madencilikte meydana gelen grizu faciası nedeniyle 19 emekçimizi maden altında kaybettik. Özellikle son dönem M.kemalpaşada kurulu bulunan organize sanayi böl. 1. sınıf tarım arazilerine sahip ilçemiz açısından çok tehlikeli olacak tehlikeli atık madde tesisleri kurulmak istenmiştir. Buna karşı örgütümüz çevre duyarlılığı ile karşı çıkarak bu eylemlere ilçede tüm Bursa il örgütü olarak bir dayanışma içerisinde engellenmiştir.

KARACABEY

Konum: Karacabey, [Bandırma](#)'nın 40 km doğusunda, [Bursa](#)'nın 65 km batısında yer alan Bursa'ya bağlı bir ilçedir. Yölcümü 1.285 km²

Nüfus: 51907 dir ve nüfus yoğunluğu 51 kişi/km²dir. Merkez bucağına bağlı 66 köyü vardır.

Ekonomi: Toprakları yüksek verimli Karacabey Ovası'nda en çok buğday, domates, arpa, mısır, fasulye, bezelye, şekerpancarı, pamuk, ayçiçeği ve tütün yetiştirilir. Ayrıca sebzeçilik ve meyvecilik gelişmiştir; hayvancılık ileri düzeydedir. Hayvancılık halka büyük gelir sağlar. İlçe merkezi, il merkezi Bursa'ya 62 km'lik işlek bir karayoluyla bağlıdır.

ORHANGAZI

Konum: Orhangazi, Marmara Denizi'nin güneyinde bulunan, İznik Gölü'nün batısında yer alan Bursa ilçesidir. Orhangazi, İznik Gölü'nün kıyısında çok verimli bir ova üzerinde kurulmuştur.

Nüfus: 55.000 nüfusa sahiptir.

Ekonomi: Tarım ve sanayiye dayanır. Mozaik ilçenin bir diğer önemli geçim kaynağıdır. İlçede narenciye dışında her türlü meyve ve sebze yetişir. Orhangazi'ye bağlı 25 köyün büyük çoğunluğu zeytincilikle uğraşmaktadır. Her yıl geleneksel olarak zeytin festivali yapılır. Yalnız bu sene ağaçların döllenme döneminde yağın fazla yağıştan dolayı ürünler çok büyük zarar görmüştür. %90 a yakın ürün kaybı oluşmuştur. Orhangazi'de tekstil ve metal sanayi kuruluşları etkindir. İlçe nüfusunun %39'u sanayide çalışır. Gedelek turşusu, ormancılık, hayvancılık da gelir kaynaklarındandır.

Yeni yapılacak olan Körfez Geçiş Otobanı Orhangazi'nin en verimli ovasından geçeceğinden tarıma oldukça zarar verecektir. Halbuki bu otoyol dağlık bölgeden geçtiğinde bu verimli ova korunmuş olacaktır. Orhangazi için turizm konusunda en önemlisi olan İznik gölü evsel ve zirai atıkların bilinsizce göle verilmesi nedeniyle balık türleri yok olmuş ve gölde kirlilik yoğun bir şekilde artmıştır. geçtiğinde bu verimli ova korunmuş olacaktır.

Hükümetin yanlış uyguladığı ekonomik politikalar yüzünden fabrikalardaki üretim giderek azalmış, yoğun bir işten çıkarma başlamıştır.

İZNİK

Konum: İznik, aynı adı taşıyan İznik Gölü'nün doğu kıyısında, Bursa il merkezine 86 km. uzaklıkta bulunan bir ilçedir. İlçe 29-30' (Demirşık köyü batısı) ve 29-57' (Elmalı köyü doğusu) doğu boylamları ile 40-21' (Hisardere tepesi) ve 40-37' (Ayvaşa dağı) kuzey enlemleri arasındadır

Nüfus: İlçenin nüfusu 2009 adrese dayalı nüfus sayımına göre 44.756'dır. Bunun 22.574'ü ilçe merkezinde, 22.182'si ise kasaba ve köylerde yaşamaktadır. İlçe olarak, merkez hariç olmak üzere ilçe merkezine bağlı; 2 belde, 37 köy ve 7 mahalleden oluşmaktadır.

Ekonomi: Ağır sanayi yatırımlarının bulunmadığı İznik ovası, zeytin, üzüm, şeftali, kiraz, erik, ceviz, kestane, elma ve domates üretiminde önemli bir potansiyele sahiptir. İznik'te üretimi yapılan tarımsal ürünler içinde zeytin, çiftçi ailelerinin %70 gibi önemli bir kısmının gelir kaynağı olarak birinci sırayı almaktadır. Yöreye has bir ürün Müşküle üzümü, ilçede halen yetiştirilmektedir.

İlçenin doğası, arkeolojik ve tarihi kalıntıları ile gölün doğal kıyı şeridi piknik yapmaya elverişli geniş ağaçlık alanlarıyla turizme canlılık katar. Hacı Osman Köyü ve çevresinde yamaç paraşütü ve çim kayağı sporları için uygun alanların tespiti ile bu sporlara ilgi duyanlara ev sahipliği yapmaya başlamıştır.

İznik gölünde tatlı su kereviti ve sazan, yayın, alabalık , kızılkanat, gümüş gibi balık çeşitleri bulunur. Kerevit ve gümüş balığının tamamı ihraç edilir; diğer ürünler bölgede tüketilir.

İznik Çinisi

İznik Osmanlı devrinde, büyük çini merkezlerinden biridir. 15. yy'da başlayan çinicilik, kısa sürede büyük gelişme göstermiş ve şehir Çinili İznik olarak anılmaya başlamıştır. Çinicilik ile uğraşan esnaf, güçlü bir lonca etrafında örgütlenmişti. 17.yy'da Osmanlı Devleti'nin duraklaması ile beraber, İznik çiniliği de gerilemiş ve 1716'da İznik'te çini faaliyeti tamamen durmuştur. Günümüzde bilimsel metotlarla yapılan çalışmalarla İznik Çinisinin sırları ortaya çıkarılmaktadır.

MUDANYA

Konum: Batıda Karacabey, güneyde Bursa, doğuda Gemlik ile komşudur; kuzeyinde Gemlik Körfezi yer alır. Bursa'ya 32 km uzaklıktadır. 346 km²'lik bir alan kaplar.

Nüfus: Mudanya'ya bağlı 2 belde (Zeytinbağı ve Güzelyalı), 36 köy bulunmaktadır. İlçe merkezinde 8 mahalle bulunur.

Ekonomi: Zeytincilik, ilçe halkının birinci derecede gelir kaynağıdır. Bağcılık, sebze ve meyvecilik, ayçiçeği, soğan ve tahıl gibi diğer tarımsal faaliyetler, az miktarda da olsa yapılmaktadır. İlçede iş hacminin bir çoğunu ithalat-ihracat işlemleri oluşturmaktadır. İthalat, hem deniz ve hem de karayoluyla gelen sanayi mamulleri ve yarı mamullerinden; ihracat ise Bursa Organize Sanayi bölgesinde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarının ürettikleri mamullerden ve gemilerle yapılan maden cevheri ihracatından meydana gelmektedir.

Marmara Denizinin aşırı kirlenmesi sonucu balıkçılık sektöründe büyük gerileme olmuştur. Yaz mevsiminin serin geçmesi nedeniyle turizm sezonu pek uzun sürmemektedir. Dış turizmin yanında, özellikle başta Bursa olmak üzere çevre il ve ilçelerden gelenlerin oluşturduğu günübirlik yerli turizm faaliyetleri yapılmaktadır. Bunun yanında kendi yazlık evlerinde kalanların sayısı da hayli fazladır. Mudanya Orman Müdürlüğü bünyesinde 6 bin 380 hektar orman alanı bulunmaktadır. Genelde çam ve meşe ile meşe içindeki maki formundaki bitkilere rastlanır. Her yıl yaklaşık 1000 sten kağıtlık odun Seka'ya, 500 sten lif yonga Bursa Sunta Fabrikası'na, 20 ton defne yaprağı da yağ imalatında kullanılmak üzere İzmir'e gönderilmektedir. Toplam orman ürünleri üretimi yıllık 13000 sten civarındadır (1 sten= 1m³).

Mudanya'da sanayi pek gelişmemiştir. Büyük sanayi kuruluşları olarak Yazaki ve Pirelli fabrikaları ve yan sanayileri, 1991 yılında kurulan Küçük Sanayi Sitesi'nde çeşitli iş kollarında faaliyet gösteren 42 işyeri, Zeytinciler Hali'nde ise 50 adet dükkan bulunmaktadır. Ayrıca ilçede büyüklü küçüklü zeytin işleme tesisleri mevcuttur.

İlçenin En Eski Yerel Gazetesi Mudanya'nın Sesi Gazetesidir ve halen yayın hayatını sürdürmektedir

YENİŞEHİR

Konum: Bursa'nın 45 km doğusunda yer alır. Kuzeyde İznik, kuzeydoğuda Bilecik'in Osmaneli, doğuda Bilecik merkez, güneyde İnegöl, güneybatıda Kestel, kuzeybatıda Gemlik ve Orhangazi ilçeleriyle çevrilidir.

İlçe bağılı olarak merkez hariç olmak üzere ilçe merkezine bağı; 61 köy ve 10 mahalleden oluşmaktadır.

Nüfus: İlçe yüzölçümü 224 km² olup, ilçenin nüfusu 2000 genel nüfus sayımına göre 54 835'dir. Bunun 26 068'si ilçe merkezinde, 28 767'i ise köylerde yaşamaktadır.

Ekonomi: Bursa'nın uluslararası havaalanı Yenişehir sınırları içindedir. Bu yüzden Havaalanı 'Yenişehir Havaalanı' olarak anılmaktadır.

İlçe ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmakla birlikte 2004 yılında Yenişehir Belediyesi tarafından kurulan YOSAB (Yenişehir Organize Sanayi Bölgesi) ile sanayileşme canlanmaya başlamıştır. Özellikle tarımsal ürün ihracatında Bursa'nın ilk sırada gelen ilçesidir. Domates ve biberi dünyaca ünlüdür.

BÜYÜKORHAN

Konum: Harmancık, Orhaneli, Dursunbey, Balıkesir(Balıkesir) ve Mustafakemalpaşa ilçelerine komşudur.

Nüfus: Engebelli ve dağlık bir yapıya sahiptir. Yüzölçümü 672 km²'dir. 1 merkez ve 40 köyden oluşur.

Ekonomi: İlçenin ekonomik yaşamı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır, komşu il ve ilçelere ulaşım bağlantısı gelişmiş olmadığından sanayi ve ticaret hayatı gelişmemiştir. İlçenin yarısı ormanlık alandır. Tarıma elverişli arazinin su tutma kapasitesi az, yeraltı suyu kısıtlı olduğu için ilçede kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En önemli ürün buğday ve çilektir. Yüksek alanlarda arpa yetiştirilir. İlçede sulama yapılabilen yerlerde çilek yetiştiriciliği gelişmektedir. Orman arazisinde tel direği, maden direği, sanayi odunu, yakacak odun, kağıtlık odun gibi ürünler elde edilir. İlçede büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yapılır.

HARMANCIK

Konum: Uludağ'ın güneyinde, yüksek yaylalar arasında yer alır. Bursa-Balıkesir(Karesi) ve Kütahya il sınırlarının birleştiği yerdedir. yüzölçümü ise 38,928hektardır.

Nüfus: İlçe, bir merkez belediye ve 27 köyden oluşur 3,500 nüfusa sahiptir.

Ekonomi: 1994'teki madencilik krizine kadar en önemli gelir kaynağı madencilik *olmuştur*. İlçe, geniş krom' yataklarına sahiptir. Dünya da krom ilk defa 1848'de Amerikalı Lawrence Smith tarafından Harmancık'ta Dağardı-Koca Maden'de bulunmuştur. 1950'lerde bu yana faaliyet gösteren Hayri Ögelman Madencilik adlı özel kuruluş ile krom işletmecisi Etibank'ın 1994'te faaliyetlerine son vermesi ve Gedikören köyü civarındaki mermer ocaklarının kapanması ile ilçede işsizlik artmıştır. Bölge halkından pek çok kişi yakın çevredeki Tunçbilek, Orhaneli kömür işletmeleri ve termik santrallerinde çalışmaktadır. İlçede tarım arazisinin yetersiz olması nedeniyle tarım ile geçim sağlayan aile sayısı azdır. Genellikle aile ihtiyacını karşılamak üzere, ticari amaçla satışı yapılamayacak miktarlarda sebze ve meyve yetiştirilmektedir. Buğday, arpa, mısır, ayçiçeği ve baklagil tarımı yapılır

ORHANELİ

Konum: Doğusunda Keles, güneydoğusunda Harmancık, Bursa, güneyinde Büyükorhan, batısında Mustafakemalpaşa ilçeleri, kuzeyinde Bursa'nın merkez ilçeleri bulunmaktadır. Bursa'ya karayolu ile 48 km, kuşuçuşu 30 km uzaklıktadır.

Nüfus: Nüfusu 7500'dür. Bursa nüfusunun %1,4'ü Orhaneli'nde yaşamaktadır

Ekonomi: Ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olan ilçede çilek, vişne yetiştirilmekte ve bu ürünler ihraç edilmektedir. Koyunları yetiştirilen ilçede hayvancılık büyük gelir sağlamaktadır. Krom, linyit, manyezit, asbest, dolomit, mermer, talk, kalsit, feldispat, siyanit, kireç taşı, demir içeren maden yatakları bulunmaktadır.

KELES

Konum: İlçe, Keles Deresi vadisinde kurulmuştur. Keles Deresi, Uludağ-Eğriöz Dağları arasındaki platoyu yaran Kocasu Çayı'nın bir koludur. Batıdan Hüseyin Alanı Geçidi ile Bursa'ya; doğudan Tepel Geçidi ile İnegöl'e bağlanır. Doğu ve kuzeydoğuda İnegöl ilçesi, güneydoğuda Kütahya ili, kuzeyde merkez ilçe ile çevrilidir. İlçenin yüzölçümü 640kilometrekare, yüksekliği 1050metre civarındadır.

Nüfus: 1 belediye ve 36 köyden oluşur. Nüfusu 15242 dir.

Ekonomi: İlçe halkının büyük bölümü geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Tarım ürünleri içerisinde en önemli gelir kaynağını çilek, kiraz, vişne, tütün, nohut, anason gibi ürünler oluşturmaktadır. Verimli tarım ancak Nilüfer Çayı vadisi ve Kocasu Irmağı vadisinde yapılmaktadır. İlçede sanayi kuruluşu yoktur. Son yıllarda süt işleme tesisleri merkez ve köylerde kurulmaya başlanmıştır. İlçede yaklaşık Keles Linyitleri Başmühendisliğine ait linyit kömürü ocağı bulunmaktadır. Halk tarım ve hayvancılık gelirlerinin yanında Bursa ve diğer illere mevsimlik işçilik için çalışmaya gitmektedirler. Haydar ve Çayören (Hereke, Heracles) köyü yakınlarında doğal sıcak su kaynakları bulunur ancak turizme yönelik tesisler yapılmamıştır. Harmancık, trekking, kamp ve avcılık için uygun bir bölgedir. Orhaneli/Kocasu Çayı rafting için elverişlidir.

İMAR PLANLARI:

Bursa'nın en önemli sorunlarından birisi yoğun göç almasıdır. Göçü durduracak ve göçle gelen nüfusun barınma, dinlenme, çalışma vb mekanları yaratacak kentsel politikalar maalesef zamanında ve etkin olarak üretilmemiştir. İçinde bulunduğumuz yerel yönetim döneminde bu sürece; hiçbir yerel inisiyatif, sivil toplum örgütü, meslek odaları ve hatta ilçe ve belde belediye başkanları dahil edilmemiş, süreç gizlenmiş, hiçbir görüş alışverişinde bulunulmamıştır. Onaylanan planlar; üst ölçekli plan kararları, arazi kullanım ve yapılaşma koşulları ile uyumsuz bilimsel ve güncel verilerden uzak tarım arazilerini koruma yönünden yetersizdir.

DEPREM PLANLAMASI:

Deprem Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan Türkiye Deprem Haritası'na göre, Marmara çevresinde aktif fayların bulunması nedeniyle, Bursa 1. Derece deprem kuşağı içinde yer almaktadır. Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alan ve bilim adamlarına göre deprem riski İstanbul'dan fazla olan Bursa'nın herhangi bir deprem planı yoktur. Mevcut yapı stokunun olası bir depreme dayanıklılığı konusunda herhangi bir çalışma yapılmamış, mevcut yapılaşmaya yönelik Risk / Hasar Haritaları, Büyükşehir Belediyesi tarafından oluşturulmamıştır. Ayrıca mevcut yapı stokunun gerekli fen ve sağlık şartlarına sahip olmadığı, mevcut yapılaşmış alanlara yönelik hiçbir plan kararı üretilmemiştir.

KAÇAK YAPILAŞMA:

1968 yılında Otomotiv sanayinin kurulması ile birlikte kentte ana ulaşım aksları boyunca plansız bir biçimde yayılmasına yol açmıştır. Hızlı bir sanayileşme ve nüfus artışının etkisi altında gerçekleşen kentleşme, düzensiz bir gelişim göstermiştir. Bu durum Bursa'da kaçak yapılaşmayı tetikleyen önemli unsur olmuştur. Bursa'da kaçak yapılaşmanın en yoğun olduğu bölge, kentin doğusundaki Yıldırım ilçesidir. Yıldırım'da son bir yılda zabıt tutulan bina sayısı 2 bin 486'dır. Söz konusu alanlarda teknik alt yapı, eğitim, spor, sağlık, kültür ve yeşil alan gibi donatı alanlarının yetersiz, ulaşım sisteminin düzensiz ve plansız, bina ve nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu sağlıksız bir yapılaşma dokusu göze çarpmaktadır. Şüphesiz bu alanların plansız-kaçak gelişmesi afet riskini de önemli ölçüde arttırmaktadır.

KENTSEL DÖNÜŞÜM:

Bursa İli sınırları dahilinde 11 adet kentsel dönüşüm projesi yürütülmektedir. Yürütülen bu projelerden 9 tanesi Bursa Büyükşehir Belediyesi Sınırları içerisinde. Osmangazi İlçesi Gaziakdemir ve Alemdar Mahalleleri, Tabakhaneler Bölgesi olarak bilinen alanda 17,50 hektarlık alanı kapsamaktadır. Dericiler bölgesi olarak adlandırılan ve uzun yıllar deri sanayi sektörüne hizmet etmiş alan, günümüzde sanayi tesislerinin taşınması sonucunda işlevsiz kalmış, kent in yükselen imajına tamamıyla ters düşerek kent in merkezine bir çöküntü bölgesi haline gelmiştir. Kentimizde yürütülen bu kentsel dönüşüm projeleri maalesef kentimizin sorunlarını çözmekten çok yeni sorunlar yaratmaktadır.

ULAŞIM:

Bursa konumu itibariyle İstanbul'dan Anadolu'ya bir geçiş aksı üzerindedir. Aynı zamanda önemli kentlerin bağlantı noktasını oluşturmaktadır. (İstanbul-Balıkesir-İzmir, Eskişehir-Balıkesir, Balıkesir-Kocaeli gibi) Bursa'da ulaşım ağırlıklı olarak ülke geneline paralel olarak karayolu ile sağlanmaktadır. Üç tarafı denizle çevrili olan ülkemizde deniz ulaşımının yeteri kadar kullanılmaması kentimizde de aynı etkiyi yaratmıştır. Ancak kentimizde artan nüfus, alınan göç, artan gelir, özel araç sayısı mevcut karayollarının her geçen gün yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak; kentimizin ulaşım sorununu çözüme adına 1998 yılından bu yana planla bir çalışma yapılmamış, kent in üst ölçekli planlarında ulaşım konusu göz ardı edilmiş, 2006 yılında onaylanan 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planları yapılırken planlar birbirinden kopuk bir biçimde düşünülmüş, bütüncül ve bu bütünlüğü sağlayabilecek ulaşım döngü politikası üretilmemiştir. Ulaşım soruna çözüm olarak bütüncül bir anlayış yerine, kentsel alanda katlı kavşaklar, bat-çıklar gibi noktasal projelerle çözüm üretilmeye çalışılmıştır.

Son 5-6 yıla baktığımızda ulaşım sorununu çözmek adına 11 adet kavşak yapılmış, 9 adet kavşak yapılması için projeler hazırlanmıştır. Ortalama maliyeti 4,5 - 7 milyon TL arasında olan ulaşım sorununu çözüme adına yapılan bu girişimler kentimize yarardan çok zarar getirmiş ve kente herhangi bir katkı sağlamamışlardır.

Kentimizde; 2004 yılında 20.464 olan trafik kazaları sayısı, 2005 yılında 25.777'e, 2006 yılında 27.281'e, 2007 yılında 30.586'a yükselmiş, Son 4 yılda trafik kazaları % 49 artmıştır!...Bundan daha çarpıcı olanı ise; sadece son 1 yılda ölümlü kazalarda % 30 artış olmuştur.

ÇEVRE:

1/100.000 ölçekli planın birçok plan ana kararında Bursa Ovası'nın korunması gerektiği vurgulanmış, ova içinde noktasal yer seçmiş sanayi tesisi ve konut alanları gibi yapılaşmaların tasfiye edilmesi hedeflenmiş ve Bursa Ovası'nın korunmasına yönelik **Ova Eylem Planı**'nın hazırlanması şartı getirilmiştir.

Ancak, 1/100.000 ölçekli planın onaylandığı 1998 yılından, günümüze kadar Bursa Ovası'nın korunmasına yönelik Eylem Planı bir türlü hazırlanamamış, 2000-2001 yılında kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanan **Ova Eylem Planı ise Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından**

onaylanmadığından yürürlüğe girememiş, neticede Bursa Ovası'nın büyük bir kısmı kaybedilmiştir.

Bursa'yı yönetenlerin sosyal politikalarından, planlama kültüründen uzak oluşu kentteki sorunların temelini oluşturmaktadır. Bursa'da;

Tarım alanlarımızı, sulak alanlarımızı kirleten ve yargı kararları hiçe sayılarak "dimdik" ayakta duran **ticari rant** sağlayanların çevreyi yok eden yaklaşımları devam etmektedir. Bir zamanlar yeşili ile hatırlanan Bursamızın giderek ovası kalmamış ve ülkemizin meyve ve sebze deposu özelliğini kaybetmeye başlamıştır.

Göçmenlerin öncelikli sorunları:

1. Bulgaristan'dan çocuklarını okutmak üzere veya turist olarak gelmiş olup, 8-10 seneden beri ülkemizde yaşayan soydaşlarımızın (ki sayıları 1500 civarında tahmin edilmektedir) ikamet tezkerelerinin uzatılması, çalışma izni verilmesi ve vatandaşlık hakkı tanınması, çünkü bu soydaşlarımız Türkiye'de kayıt dışı da olsa mal-mülk edinerek, ülkemize yerleşmiş durumdadırlar.
2. Zorunlu göç ile gelenlerin mücbir sebeplerden dolayı Bulgaristan'da kalan 1. derece akrabalarından sonradan vize, kaçak veya çeşitli yollardan gelenlere (403 s.k. göre vatandaşlığa alınan) 3201 s.k. göre borçlanma hakkı tanınması.
3. Yine bu şekilde gelen öğretmenlere diploma denklikleri sağlanarak, mesleklerini icra etme hakkı

HATALI PROJELER:

- TELEFERİK PROJESİ
- HANLAR BÖLGESİ PROJESİ
- ACEMLER KAVŞAĞI PROJESİ
- 11 ADET KAVŞAK PROJESİ
- ADLİYE PROJESİ
- MUDANYA RO-RO İSKELESİ PROJESİ
- BURGÜZELYALI FERİBOT İSKELESİ PROJESİ
- SA BÜYÜK SANAYİ SİTESİ
- STADYUM PROJESİ
- NİLÜFER VADİSİ PROJESİ
- KENT MEYDANI PROJESİ
- MERİNOS TESİSLERİ VE ATATÜRK KONGRE MERKEZİ
- BURSARAY PROJESİ

Uludağ-Teleferik Projesi:

Uludağ, barındırdığı doğal ve kültürel değerlerinin korunması amacıyla 20.09.1961 tarihinde Milli Park Alanı ilan edilmiş, 1964 yılında Orman Bakanlığınca imar planları yapılmış, 1996 tarihinde Alaçam Bölgesi Milli Park Alanına dahil edilmiş, 2006 Tarihinde Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından doğal sit alanı ilan edilmiştir. Uludağ bir taraftan fauna ve flora özellikleri bakımından korunmaya çalışıldıysa da, diğer taraftan turizm adına, plansız, çirkin ve yağmacı zihniyetle yapılaşmaya açılmış, Uludağ'ın göz göre göre yok edilmesinin resmi durumuna dönüşmüştür.

Uludağ'ın tarihi, kültürel, doğal özellikleri, su kaynağı ve iklim düzenleyicisi özelliklerinin göz ardı edilerek, Uludağ'ın sadece kayak merkezi kimliğinin ön plana çıkarılmış ve Uludağ'ın kaçak yapılaşma, çevre kirliliği gibi sorunlarının yok sayılarak en büyük sorununun iyi kullanılmayan turizm potansiyeli olduğu zihniyeti öne çıkmıştır. Binlerce kişi tarafından kullanılması ve sadece kentte yaşayanların değil, kent dışından gelecek insanların da kullanılması düşünülen teleferik hattının başlangıç noktası olan teferrüç istasyonuna, bu kullanıcıların nasıl ulaştırılacağına düşünülmemiş, konu ulaşım master planı çerçevesinde ele alınmamıştır.

Stadyum Projesi:

Atatürk Stadyumunu, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 14.06.2007 gün ve 363 sayılı meclis kararı ile 2,5 emsalli yüksekliği serbest otel ve alışveriş merkezine çevrilmek istenmiş, bu durum Bursa kamuoyu tarafından yoğun tepki almıştır.

Meslek Odaları tarafından Atatürk Stadyumu ve çevresinin korunmasına yönelik Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na tescil başvurusunda bulunulmuş, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 27.06.2007 gün ve 2654 sayılı kararı ile Atatürk Stadyumu, Atatürk Spor Sarayı, Atatürk Lisesi, İpekiş Fabrikası ve Yahudi Mezarlığının bulunduğu alanı 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil altına almıştır.

Mevcut stadyumun yapılacak iyileştirme çalışmaları ile olduğu yerde kalması ve adının değiştirilmemesi, yeni stadyumun uygun bulunacak başka bir yerde yapılması Ayrıca belediye kaynaklarının stadyum yapımında kullanılmaması tercih edilmektedir. Özellikle gelir getirici amaçla yapılması planlanan arsa satışı gibi uygulamaların kent yapılaşmasında mahzurları olabileceği bir gerçektir. Ayrıca yerel yönetimlerin sporu topluma yayacak projelerde etkin olmasına önem verilmelidir.

Hanlar Bölgesi Projesi:

Hanlar bölgesinin bulunduğu bölge, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 16.03.2006 günü onaylanan 1/25.000 ölçekli Merkez Planlama Bölgesi Nazım İmar Planında ve 12.06.2008 günü onaylanan 1/5000 ölçekli Osmangazi Belediyesi Nazım İmar Planında, Merkezi İş Alanı olarak tariflenmiş, bölgenin tarihi kimliğini ön plana çıkaracak herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Hanlar bölgesine yönelik üretilecek projenin sadece mekansal kararları içermesi yeterli değildir. Stratejik yaklaşımla bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel ihtiyaçlarını bütüncül olarak, katılımcı anlayışla, şeffaf, kent ile bütünleşen ve bölgenin tarihi özelliklerini göz ardı etmeyen bir yaklaşımın sergilenmesi gereklidir. Ancak Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından proje yaklaşımı bu şekilde ele alınmamış, kentsel yenileme alanı ilanı ile bundan sonraki süreçler gizli yürütülmüş, meslek odaları projenin son aşamasında projeye dahil edilmiştir.

Nilüfer Vadisi Projesi:

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından Abdal Köprüsünden, Afet Yönetim Merkezine kadar Nilüfer Çayının 5,5 km'lik bölümünde "**NİLÜFER VADİSİ PROJESİ**" uygulamaya alınmıştır.. Uludağ'ın güney yamaçlarından doğarak, Karacabey Boğazından Marmara Denizine dökülen Nilüfer Çayına, Uludağ Yamaçlarından ve Vadinin güney batısındaki yamaçlardan bir çok yan dere katılmaktadır.

Nilüfer Çayının drenaj alanının büyüklüğü ve su toplama havzası içerisinde kar yağışının yoğun oluşu, özellikle kış ve bahar aylarında yüksek debili su akışına neden olmaktadır. Kar yağışı sonrasında lodoslu günlerde bu debi en yüksek noktalara ulaşmaktadır. Nilüfer Çayı üzerinde olan barajların su tutma kapasitelerini aşmaları ve kapaklarını açmaları halinde, Bursa Ovasında eğiminin düşük olması nedeni ile çay yatağında su şişmesine sebep olacaktır.

Kentimiz, jeolojik, topografik özellikleri ve küresel ısınmanın etkileri ile iklimlerin değişkenlik gösterdiği bu dönemde, doğa olaylarının sıkça yaşandığı bir coğrafyada yer almaktadır. Planlamayı, bilimi ve mühendisliği yok sayan ranta dönük politikalar ne yazık ki doğa olaylarının ülkemizde ve kentimizde afete dönüştürmektedir. Bölgenin zemin ve iklim özellikleri dikkate alınmadan, dere yatağına verilen yoğun yapılaşma kararları ve hiçbir mühendislik ölçütü dikkate alınmadan dere yatağının daraltılması, ileride yaşanacak yoğun bir yağış ve ani su baskınlarında acı sonuçları beraberinde getirecektir. Heyelan olan yere milyonlar yatırıldı. Yağan yağmur ve barajın kapakları açıldığında, trilyonları da sel alıp götürecektir.

Acemler Kavşağı Projesi:

Bursa kenti doğu-batı aksında planlanan ve bu doğrultuda hızla biçimlenen bir yerleşmedir. Bugün yaklaşık 200.000 olan batıdaki nüfus gelecekte 600-700.000 nüfusa göre planlanmıştır. Acemler bölgesinin bugün ve gelecekte doğu ve batıyı birleştiren bir eklem görevi üstleneceği bilinmektedir.

Gelecekte Bursa içi önemli bir eklem bölgesi görevi yüklenecek Acemler bölgesi bugün için bir düğüm noktası sorunu olarak gündemdedir. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda bu nokta bir düğüm noktasının çözümü olarak ele alınmış, doğu batı bölgesinin eklem bölgesi olarak, bölgesel olarak ele alınmamıştır. Bu alan mevcut durumda Bursaray'a bağlı çalışan araçların ve yayaların aktarma noktasıdır ve ileride de önemli bir aktarım noktası olarak hizmet edecek aktarım noktası olarak hizmet veren bölgede önemli ulaşım faaliyetleri de gelecekte daha da yaygın olarak yer alacaktır. (Otoparklar, indirme bindirme istasyonları, yaya geçişleri)

Yukarıda da ifade edildiği gibi bu alan kentin ana ulaşım kararlarıyla direkt bağlantılıdır. Tek başına ele alınacak bir çözümlenme değildir. Bu alandaki yapılacak her müdahale merinos kavşağını, Orhaneli kavşağını, Çekirge kavşağını etkileyecektir. Bu nedenle bu alandaki çözüme bir ulaşım master planı çerçevesinde bakılmalıdır.

Sonuç olarak, sadece artırma bedelleri hariç 10 trilyon kamulaştırma bedeli olan bu kavşağın yapımı için acele edilmemeli. Bu proje yeni sayımlar çevre yolu trafiğinin bu bölgede çıkacağı gerçeklerinin dikkate alınacağı Bursa ana ulaşım master planı stratejileri öncelikleri çerçevesinde tekrar gözden geçirilmelidir.

Kent Meydanı Projesi:

Santral Garaj ve çevresi ana ulaşım arterlerinin kesiştiği, Kent içinde ulaşılabilirliği yüksek konumda bir alan olması dolayısıyla kent için önemli bir düğüm noktasında yer almaktadır. Ancak burada sadece ticari bir anlayışla ve rant odaklı bir alışveriş merkezine dönüştürülen yapı kentin en temel ihtiyaçlarından birisi olan bir kent merkezinden çok uzak bir yapı ortaya koymuştur. Böylece Kentimizde birçok alanda noktasal plan değişikliği çalışmaları ile planların bütünlüğü bozulmakta ve birbirinden kopuk kent parçaları oluşmaktadır. Sadece boş alana yeni inşaat yapılması olarak değil, Santral Garaj ve çevresinin kente ve kentliye kazandırılması amacıyla söz konusu alanda Bursa kentine yeni bir kimlik getirecek, imaj yaratacak ve prestij kazandıracak plan üretilmesi için etrafı ile

bütünlük içinde ele alınarak, radikal kararlar alınmalı, yaya önceliği planın temel ilkesini oluşturmalıdır.

Kültür Park Projesi:

Bursa Büyükşehir Belediyesinin hazırladığı Bursa Kültürparkı 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı değişikliği ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı ve uygulama projeleri hazırlanarak onaylanmıştır. Kültürpark alanının mevcut kullanımının hedeflenen Bursa'nın çehresine uymadığı ve mevcut yapı stoğunun parkın doğal yapısını zedelediği bu nedenlerle parkın kullanımının doğal yapı alanlarındaki bozulma alışveriş, dinlenme ve eğlence tesislerinin zaman içerisinde ilavelerle doğal yapıyı daha da bozduğu fikrine varılmıştır. Bu noktada park alanının modern Bursa'ya yakışır bir hale getirilmesi desteklenmektedir.

Hazırlanan plan değişiklikleri ve uygulama projeleri 2001 yılında yapılan yarışma projesinin uygulanmayacağı anlaşılmaktadır. Kıt kamu kaynaklarının dengesiz kullanımının, idarelerin değişmesi ile rafa kaldırılan projelerin maddi zarar ve zaman kaybına yol açtığı dikkate alındığında kamu projelerinin sürekliliği olması gerektiği düşüncesindeyiz.

Merinos ve Atatürk Kongre Merkezi:

Merinos fabrikaları toplam 31 hektarlık bir alan üzerine 1. beş yıllık (1934-1938) Sanayi Planı kapsamında yapılmıştır. Şüphesiz ki; merinos'un bulunduğu bölgeye yapılan kongre merkezi kentin önemli bir ihtiyacıdır. Ancak;

Kongre merkezine yönelik yer seçimi üst ölçekli planlarla sağlanamamış, merinos tesislerinin bulunduğu bölge kamu arazisi olması sebebiyle tercih edilmiştir. Oysa ki; merinos tesisleri Türkiye'nin gelişim hamlesindeki önemi sebebiyle ve kentimizin en önemli bellek noktası olması sebebiyle, bu kimliğini vurgulayacak sanayi müzesi kimliğine kavuşturulmalıydı.

Ayrıca; Ulaşım başta olmak üzere hiçbir altyapı ve üstyapı bağlantıları sağlıklı gerçekleştirilememiş, Kongre Merkezinin ihtiyacı olan konaklama birimleri bölgede yapılacak bir dönüşüm projesi ile sağlanması gerekirken bu önde bir çalışma yapılmamış, kültürpark ile adaptasyonu sağlanamamıştır.

Bursa'da TOKİ:

TOKİ diğer ülkelerdeki gibi sosyal ihtiyaçları karşılama amacıyla kurulmuş olsa bile, bugün bu amacından uzaklaşmıştır. TOKİ hayata geçirdiği ve devam eden birçok projesiyle inşaat alanında pay sahibi olarak sektörün büyük oranda zarar görmesine sebep olmaktadır. Kurum makro düzeyde planlama ve sürdürülebilir kalkınma modelinin aksine, anlık çözüm üreterek; tek tip mimari uygulamalarla kentlerin mimari dokusuna uyuşmayan bir yapılaşmayı ortaya çıkarmaktadır.

TOKİ inşaatlarından alınmayan proje ücretleri, belediye harçları, yapı denetim harçları nedeni ile rekabet adeta imkansız hale getirilmiştir. Tüm bu çarpık yapılaşma ve organizasyona rağmen TOKİ uygulamalarına halkımız ilgi göstermektedir. Bu talebin sebebi iyi araştırılmalıdır. Konutlara talip olanlar gerçekten ihtiyaç sahiplerimizdir yoksa rant peşinde aldıkları daireleri kiraya verip asimetrik talebi doğuranlar mıdır? "Vatandaşa Ucuz Konut Edinmek" parolası ile yola çıkıp; toplumsal, kültürel ve ekonomik dinamiklere zarar vermek tüm toplum katmanlarını olumsuz etkileyecek önemli bir gerçeğimidir.

Bursa TOKİ alanları incelendiğinde; Hasanağa, Kayapa, Yunuseli, Kestel ve Hamitler hazine arazileri kullanarak yapılmış, bu nedenle de şehir ve ilçe merkezlerinin dışında konut alanlarının

ıkması sonucu doğurmuştur. Böyle olunca mevcut üst ölçekli 1/100.000 ve 1/25.000'lik planlar ve projeksiyonlar göz ardı edilmiştir. Marmara depreminin ardından denetimsizlik konusu masaya yatırılmış ve 4708 sayılı yasa ile yapı denetim zorunluluğu getirilmiştir. Ancak devlet, řu anda TOKİ'ler konusunda kendisiyle çelişmektedir. TOKİ konutlarının yapı denetimleri tam anlamıyla yapılmamaktadır. TOKİ denetimlerin müşavirler kanalı ile gerçekleştirildiğini iddia ediyor.